

18.9.2025

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntönnä 21.8.2025/VN/20266/2025

Opetusalan ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa.

OAJ pitää tärkeänä ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta lisäävänä uudistuksena yhteishakuun sitä, että mikäli perusopetuksen oppimäärää rajataan, kyseinen oppija ei voi saada arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa perusopetuksen päättötodistukseen. Muutoksen ansiosta hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti. Asetusmuutoksen myötä ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien arvosanat kuvaavat paremmin hakijoiden tosiasiallista osaamista suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin.

OAJ vastustaa harkintaan perustuvan valinnan käyttöalan kaventamista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa

Harkintaan perustuva valinta on ollut toimiva väylä ohjata ammatilliseen perustutkintoon sellaisia opiskelijoita, joilla on haasteita akateemisissa taidoissa, mutta ovat osaavia käytännön töissä. Kun opiskelijan oppimäärää rajataan, hän saa tulevaisuudessa perusopetuksen päättötodistukseen arvosanan 5. Tämä arvosana 5 laskee hänen perusopetuksen päättötodistuksensa keskiarvoa. Näin ollen hän voi päätyä alemmille valintasijoille, eikä pääse opiskelemaan itselleen mieluista alaa. Opiskelija voi kuitenkin olla hyvä kädentaidoiltaan ja menestyä hyvin ammatillisissa aineissa. Nykysäännösten mukaan opiskelija, jonka äidinkielen ja matematiikan oppimäärää on yksilöllistetty, on kuitenkin voinut päästä opiskelemaan harkintaan perustuvan valinnan kautta.

Harkintaan perustuvan valinnan etuna on myös ollut se, että opiskelijan vahvat tuen tarpeet tulevat esille hakuvaiheessa. Mikäli opiskelija valitaan kyseiseen oppilaitokseen, tukitoimet on voitu aloittaa viivytyksettä.

Tulevaisuudessa yleisiin ammatillisiin oppilaitoksiin voi tulla yhteishaun kautta sellaisia opiskelijoita, joiden tuen tarpeet ovat niin suuria, että he hyötyisivät vahvemmas- ta, ammatillisen erityisoppilaitoksen tarjoamasta tuesta. Jälkikäteen opiskelijalle sopivamman opiskelupaikan hakeminen ammatillisessa erityisoppilaitoksessa kuormittaa opiskelijaa. Opiskelupaikan saaminen kesken lukuvuotta ammatillisesta erityisoppilaitoksesta on vaikeaa ammatillisten erityisoppilaitosten rajallisten opiskelupaikkojen vuoksi.

18.9.2025

Ammatillisen koulutuksen mittavien leikkausten vuoksi osa koulutuksen järjestäjistä on jo nyt joutunut vähentämään oppimisen tukeen käytettäviä resursseja. Muutos voi vaikuttaa entisestään siihen, että vahvemmin tukea tarvitsevat opiskelijat eivät saa riittävästi tukea. Jo valmiiksi kuormittuneet opettajat, erityisopettajat ja muu henkilöstö kuormittuvat lisää.

OAJ tiedostaa, että esitetyt muutokset tulevaisuudessa vähentävät harkintaan perustuvan valinnan aiheuttamaa työtä ammatillisen koulutuksen järjestäjällä hakuvaiheen osalta.

Perusopetuksen oppilaanohjauksen merkitys korostuu

Oleellista on, että opiskelija ohjautuu jo yhteishaun aikana hänelle ja hänen tarpeisiinsa sopivaan oppilaitokseen. Perusopetuksen päättövaiheen yhteydessä tulee huoltajan ja oppilaan kanssa yhdessä pohtia jatko-opinto- ja oppilaitosvalintaa sekä sen mahdollistamaa oppimisen tukea suhteessa edellytyksiin suoriutua opinnoista. Ehdottoman tärkeää on, että ammatillisissa erityisoppilaitoksissa on riittävästi opiskelupaikkoja niitä tarvitseville tulevaisuudessakin.

OAJ korostaa toimivaa tiedonsiirtoa perusopetuksen järjestäjältä toisen asteen koulutuksen järjestäjälle

On erittäin tärkeää, että tieto oppimäärästä poikkeamisesta näkyy edelleen opiskelijan perusopetuksen päättötodistuksessa, joko *-merkinnällä tai muulla selkeällä tavalla. Arvosanamuutoksen tavoitteena ei ole ollut tiedonkulun vähentäminen tuen tarpeesta. Tiedon oppilaskohtaisista tukitoimista ja erityisesti oppimäärästä poikkeamisesta tuleekin siirtyä toisen asteen oppilaitokseen saumattomasti.

Perusopetuksen uudistetuissa opetussuunnitelman perusteissa (7.8.) korostetaan oppimisen tuen tietojen siirtymistä uudelle koulutuksen järjestäjälle. OAJ korostaa sitä, että ohjaavien viranomaisten tulee informaatio-ohjauksella varmistaa, että opetuksen järjestäjät luovat sujuvat ja tietoturvalliset tiedonsiirtokäytännöt ja toteuttavat niitä. Tämä mahdollistaa tukitoimien suunnittelun ja aloittamisen ajoissa.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Katarina Murto
Puheenjohtaja

Mirjami Lehtikainen
Erityisasiantuntija